

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ ІНЖЕНЕРНО-БУДІВЕЛЬНИЙ ІНСТИТУТ

На правах рукопису

МАКУХІН Віталій Федорович

УДК 711.455

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ
ПРОЕКТУВАННЯ ЖИТЛОВИХ РАЙОНІВ
КРУПНИХ І КРУПНІШИХ МІСТ**

Спеціальність 18.00.04 – містобудування, районне планування, ландшафтна архітектура і планування сільсько-господарських населених місць

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора архітектури

Київ – 1993

AB28.530

ЛННБ України ім. В. Стефаника

00810554 (N)

РОБОТА ВИКОНАНА В НАУКОВО-ДОСЛІДНОМУ І ПРОЄКТНОМУ ІНСТИТУТІ
МІСТОБУДУВАННЯ

/НДПІ містобудування/

- іційні опоненти:
- доктор архітектури, професор
ФІЛЬВАНОВ Генріх Йосипович,
 - доктор архітектури
РЕПІН Юрій Гаврилович,
 - доктор архітектури
КОЛОМІЄЦЬ Микола Степанович

Провідна організація: Проектно-виробниче об'єднання "Діпромісто"

Захист відбудеться " 8 " листопада 1993 р. в 13 год.
на засіданні Спеціалізованої вченої ради Д.068.05.05. при
Київському інженерно-будівельному інституті за адресою:
252037, Київ-37, Повітрянофлотський проспект, 31, аудиторія 319

З дисертацій можна ознайомитись у бібліотеці Київського
інженерно-будівельного інституту.

Автореферат розісланий " 3 " листопада 1993 р.

Вчений секретар Спеціалізованої
вченої ради, кандидат архітек-
тури, доцент

В.З.Ткаленко

І. АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ, СТАН ЇЇ ВИВЧЕННЯ

Проблема нового житлового будівництва залишається однією з головних в Україні. Визначаючи її багатогранність, слід підкреслити важливість вирішення її містобудівного аспекту - формування нових житлових районів, які відповідають новим соціально-економічним і архітектурно-планувальним вимогам.

Перехід до ринкової економіки, до різних форм власності обумовляє збільшення типів житла, громадських установ, розширення території садибної забудови, підвищення якості житлового середовища, а також економічної ефективності проектних рішень.

У ряді міст України чаявність територій, які розробляються або осідають, значно ускладнює формування нових житлових районів.

На цих територіях будується до 8-10 % житла /Донецьк, Макіївка, Горлівка, Луганськ та інші міста - території, які підробляються; Запоріжжя, Одеса, Миколаїв, Херсон та інші - території, які осідають/. Вартість кв.м загальної площі в цих умовах збільшується до 15-20 % у порівнянні з звичайними умовами.

Ці обставини приводять до необхідності перегляду деяких містобудівних принципів, пошуку нових підходів до планування і забудови житлових районів.

Аналіз житлових районів, які були збудовані в 60-80 рр., а також аналіз проектних рішень /проаналізовано більше 100 проектів детального планування і проектів забудови/ дає можливість виявити їх характерні особливості. Цей аналіз свідчить про те, що в останнє десятиріччя /в порівнянні з практикою 60-70 рр./ значно поліпшилась функціонально-планувальна органі-

зація житлових районів, в тому числі взаємозв'язок житла і установ культурно-побутового обслуговування, формування мережі пішохідних доріг та ін. У той же час мають місце недоліки, до яких відносяться наступні:

планування і забудова нових житлових районів не враховує в необхідній мірі їх положення і значення в архітектурно-планувальній структурі міст;

планувальні рішення не враховують певною мірою функціональні вимоги при розміщенні житла, торговельних центрів, приймаючи до уваги розміщення станцій і зупинок швидкісного транспорту;

площа міжмагістральних територій часто приймається необгрунтовано, без урахування конкретних містобудівних умов;

планувальне фокусування при формуванні житлових районів, яке забезпечує зменшення витрат часу на пішохідні підходи до зупинок транспорту, не одержали необхідного розповсюдження;

в складних геологічних умовах /території, які розробляються або осідають/ планувальна організація житлових районів не враховує в необхідній мірі цю специфіку;

архітектурно-просторові рішення забудови не завжди характеризуються виразністю, відповідністю значення району в композиції забудови міста.

Відзначені вище недоліки обумовлюються перш за все принципами, які були закладені в проектні рішення житлових районів і мікрорайонів, рівнем розвитку містобудівної теорії, а також станом розробки архітектурно-планувальних методів проектування.

Успішному розвитку містобудівної теорії за останні десятиріччя сприяла наукова і практична діяльність багатьох вчених,

науково-дослідних і проектних інститутів.

В формуванні сучасної української містобудівної школи основоположними є праці М.М.Дьоміна, В.І.Єжова, Г.А.Заблоцького, М.С.Коломійця, Є.Є.Клишніченка, Г.І.Лаврика, З.В.Моїсєєнко, В.І.Нудельмана, Т.Ф.Панченко, Ю.Г.Рєпіна, І.Д.Родичкіна, А.І.Станіславського, Г.І.Фільварова, І.О.Фоміна, О.Д.Хорхота, В.Д.Штольця, Д.Н.Яблонського та ін.

В наукових роботах М.М.Агуфа, В.І.Артемчука, Л.І.Белової, Ю.О.Бондаря, І.М.Гаврилова, Н.В.Губіної, Н.І.Жука, А.Д.Іванової, В.І.Костіна, С.І.Лапоногова, В.Д.Махріна, Т.С.Нечасвої, В.М.Орехова, Г.В.Рожкова, Л.Г.Рибалова, Л.І.Тузової, Т.В.Устенко, та ін. розглянуті різні аспекти планування і забудови житлових районів в Україні.

Наукові праці Л.Н.Авдотьїна, М.Г.Баркіна, Ю.П.Еочарова, Ю.С.Ванагаса, В.Е.Голубєва, Г.А.Градова, А.З.Гутнова, В.Г.Давидовича, А.В.Іконнікова, И.А.Іодо, И.Я.Конторович, В.А.Лаврова, Г.А.Малояна, А.В.Махровської, Б.Р.Рубаненко, А.В.Сігасєва, І.М.Смоляра, Н.М.Трубіної, З.Н.Яргіної та ін. сприяли формуванню сучасних містобудівних основ.

Різні аспекти методології планування і забудови житлових районів розглянуті в наукових дослідженнях К.Є.Александрєва, В.І.Анікіна, А.С.Апаріна, Е.М.Бєляєва, Н.П.Бєрезїна, І.Бірюкова, Н.Н.Еочарової, С.И.Кабакової, Л.И.Кирилової, В.Р.Крєгїуса, Н.П.Крайньої, Н.З.Матусєвича, Г.А.Машкової, В.П.Морозова, С.С.Орасєвської, Н.С.Петровської, А.Навловського, В.А.Плімкіна, И.Л.Рабїновича, П.Г.Рєзунової, А.Б.Ривкіна, Н.А.Руднєвої, А.В.Товбіна та ін.

Аналіз стану містобудівної теорії – планування і забудови житлових районів свідчить про те, що ці питання розроблені до-

статньо детально. При цьому основна увага приділяється питанням "внутрішньої" їх організації - вирішенню функціональних, економічних і інженерних питань. Роботи, в яких освітлюються планування і забудова житлових районів в зв'язку з величиною міста, положенням житлових районів в його структурі - нечисленні. Тільки в деяких з них розглядаються окремі аспекти взаємозв'язку архітектурно-планувальної структури міста та забудови його районів.

Нерозробленість методології проектування житлових районів з урахуванням їх положення в структурі міста обумовлює необхідність проведення досліджень цієї проблеми.

2. МЕТА, ЗАВДАННЯ, ОБ'ЄКТ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета дослідження - розробити методологічний апарат проектування житлових районів, відповідно до їх архітектурно-планувального значення в структурі великих і величезних міст.

Основні завдання дослідження:

1. Виявити особливості планування і забудови житлових районів на сучасному етапі розвитку міст.
2. Виявити основні типи житлових районів, їх містобудівну значущість відповідно до їх розміщення в архітектурно-планувальній структурі міста.
3. Розробити основи моделювання планувальної структури районів, які проектується.
4. Розробити принципи і методи проектування житлової забудови відповідно до містобудівних умов.
5. Розробити методичні пропозиції удосконалення системи проектування і підвищення її ефективності.

Предмет дослідження – методологія формування планування і забудови житлових районів – елементів архітектурно-планувальної структури крупних і крупніших міст.

Об'єктом дослідження є житлові райони й мікрорайони крупних і крупніших міст України, для яких характерні найбільш складні проблеми їх розвитку, беручи до уваги значні обсяги нового житлового будівництва у кожному з них, площі і кількість нових житлових районів.

Межа дослідження. Проведене дослідження обмежується розглядом архітектурно-планувальних проблем формування житлових районів на незабудованих територіях крупних і крупніших міст України: Києва, Харкова, Дніпропетровська, Запоріжжя, Одеси, Донецька, Львова, Луганська, Миколаєва та інш. Економічні, інженерні та інші питання розглядаються в обсязі, необхідному для вирішення архітектурно-планувальних.

Методика дослідження передбачає проведення аналізу, узагальнення досвіду планування і забудови житлових районів, практики їх проектування, вивчення стану теоретичних розробок з цієї проблеми, логіко-структурне і математичне моделювання, перевірку висновків на практиці – при проектуванні. Характер проблеми, яка досліджується, обумовив необхідність застосування системного підходу, розгляду житлових районів /їх планування і забудови/ як елементів архітектурно-планувальної структури міст.

3. НАУКОВА І ПРАКТИЧНА ЗНАЧИМІСТЬ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Наукова новизна і значущість проведеного дослідження полягає у розробці нових методологічних основ проектування житлових

районів, що базуються на урахуванні взаємодії архітектурно-планувальних вимог: "зовнішніх" /структури міста/ і "внутрішніх" /взаємоположення основних елементів структурних одиниць сельбицної території/, розгляді цих районів як елементів архітектурно-планувальної структури міста, яке обумовлює певні їх "опорні якості".

Предмет захисту:

- принципи і методи визначення містобудівних умов житлових районів, які проектуються;
- методи визначення архітектурно-планувального значення потенціалу житлових районів в структурі міста;
- структурно-диференційований підхід до моделювання планувальної структури житлових районів;
- принципи і методи проектування житлової забудови;
- методичні пропозиції удосконалення процесу проектування житлових районів.

Апробація і впровадження. Одержані результати дослідження наведені в:

- доповідях на 14 наукових конференціях, нарадах, семінарах /дод.2/;

- публікаціях в 36 друкованих роботах /дод.3/, в тому числі у книжках: "Планувальна композиція сучасного міста", "Планировочные решения новых жилых районов", "Планирование та забудова житлових новоутворень".

Одержані наукові результати впроваджені /дод.4/:

в науково-дослідні роботи, в будівельні норми і правила при безпосередній участі автора в їх розробці - СНиП 2.07.01-89. Градостроительство. Планировка и застройка городских и сельских поселений; СНиП II-8-78. Здания и сооружения на подрабаты-

ваємх територіях; ДЕН 360-92. Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень /керівник розробки/;

в проекти детального планування, розроблені в інститутах НДП містобудування, Діпромісто, Цивільпромбудпроект та ін.

Проект планування і забудови мікрорайону Південний у м. Рівне /кер. проекту В.Ф.Макухін/, а також НДР "Методи планування і забудови житлових районів на територіях, які осідають" /кер. В.Ф.Макухін/, відзначені першими преміями Держкомархітектури і Спілки архітекторів за кращий проект і кращу наукову роботу за 1988 р.

Одержані нові наукові результати входять до навчальних курсів з містобудування і районного планування у Київському інженерно-будівельному інституті, в Київському державному університеті ім.Т.Г.Шевченка, Українській академії мистецтва /КДХІ/ де автор з 1981 р. читає курс "Основи теорії містобудування"

Розроблені державні норми і правила, методичні рекомендації для проектувальників, публікації та їх упровадження становлять практичне значення результатів дослідження.

Дисертація є результатом багаторічних досліджень, проведених у Київському інституті містобудування, відповідно до плану науково-дослідних і проектних робіт інституту.

Дисертація складається із вступу, 5 розділів, основних висновків, переліку літератури, додатку. Обсяг дисертації 303 стор. і 50 графічних таблиць.

4. КОРОТКИЙ ЗМІСТ ДОСЛІДЖЕННЯ

Містобудівна теорія і практика свідчать про те, що функціональні характеристики житлових районів, в тому числі витрати часу на транспортні переміщення залежно від їх розміщення в плані міста, далеко не рівноцінні. Ці положення підтверджують ся комплексною містобудівною оцінкою території різних міст, яку провела С.М.Кабакова, дослідженнями Н.П.Крайньої, розробками Г.А.Заблоцького. В крупніших містах України цінність ділянок / зон / території відрізняється в 3-4 рази залежно від їх розташування.

Для вирішення поставлених в дисертації завдань місто розглядається як архітектурно-планувальна система з її підсистемами: функціонально-планувальною і архітектурно-просторовою. Дослідження житлових районів в цих підсистемах дає можливість виявити основні типи завдань, які вирішуються, - планувальних і архітектурно-просторових.

Функціонально-планувальна підсистема міст характеризується, як правило, своєю детальною розробкою на стадії генерального плану, включаючи структуру житлових районів.

Архітектурно-просторова підсистема міста, основою якої є міський центр і головні архітектурно-планувальні напрямки його розвитку - не одержала своєї необхідної проробки в генеральному плані: межі зон архітектурно-планувальних напрямків - намічені приблизно, не розроблена їх структура, не визначені вимоги до забудови цих зон.

Нові райони житлової забудови, як елементи архітектурно-планувальної системи міста, характеризуються рядом особливостей, в тому числі:

- нові житлові райони формуються в основному в периферійній і частково в серединній зонах на ділянках, кількість яких обумовлена величиною і темпами розвитку міст;

- в крупніших містах нарівні з житловими районами формуються більш крупні структурні одиниці - житлові масиви /сельбищні райони/ з населенням 150-200 тис. мешк. і більше;

- нові житлові райони і житлові масиви "взаємопов'язані" магістрально-транспортною мережею, яка характеризується зокрема наявністю радіальних, кільцевих, тангенціальних напрямків, улаштуванням в крупніших містах ліній швидкісних видів транспорту /швидкісний трамвай, метрополітен/.

- забудова нових житлових районів і житлових масивів не враховує в необхідній мірі загальну архітектурно-просторову композицію міст, вимоги їх архітектурно-планувальних напрямків розвитку.

Містобудівні умови, як свідчить дослідження, визначають архітектурно-планувальну організацію нових районів залежно від їх положення в структурі міста. В цьому зв'язку запропоновано метод визначення містобудівних умов житлових районів. В його основу покладено принцип "координатної характеристики" житлових районів, яка визначається урахуванням їх положення в структурі міста.

При визначенні /оцінці/ містобудівних умов нових житлових районів, пропонується урахувати:

а/ розміщення житлових районів відносно:

кваліметричних зон міста, у кожній з яких показники транспортних зв'язків з основними об'єктами тяжіння знаходяться у певних межах;

архітектурно-планувальних осей міста /головних, міських/.

районних, місцевих/ - лінійно-вузлових зон, які формуються вздовж магістральних вулиць;

б/ характеристику:

природних умов ділянок, які відводяться під житлове будівництво /рельєф місцевості, наявність акваторій, значних зелених масивів тощо/;

навколишньої забудови /тип, поверхність, естетичні якості/.

Для визначення ролі житлового району в архітектурно-планувальній структурі міста недостатньо їх якісної оцінки. Виникає потреба у їхній кількісній оцінці. Для цього розроблено метод визначення архітектурно-планувального потенціалу житлових районів /АПП-І, АПП-ІІ/ - показників архітектурно-планувального значення основних структурних елементів відповідно до їх розміщення у плані міста і житлового району.

Величину архітектурного-планувального потенціалу житлового району АПП-І, яка характеризує його загальноміське значення в структурі міста, пропонується визначати:

$$D_i = p s K \sum_{j=1}^e z_j t_j L_j D_j ;$$

- де D_i - архітектурно-планувальний потенціал /АПП-І/ в балах;
- p, s - коефіцієнти, які враховують відповідно характер природних умов і забудови навколишніх територій;
- K - коефіцієнт, який характеризує кваліметричну зону міста;
- e - кількість типів архітектурно-планувальних осей /АПО/ в межах житлового району, $q = 1, 2 \dots e$;
- z_j - коефіцієнт, який ураховує положення АПО в житловому районі;

- t_a - коефіцієнт, який уявляє вид транспорту /шкільний, швидкісний/;
- L_a - довжина частини АПО в межах житлового району, в км;
- D_a - питомий потенціал кожного типу АПО в балах/км.

Для поділу житлових районів за їх містобудівною важливістю пропонується ввести показник питомого потенціалу $АПП_{\text{пит}}$ - /бал/га/. Він застосовувався при архітектурно-планувальному поділі ділянок житлового будівництва при розробці ТЕО генплану Києва, розміщенні будівництва в містах Донецьку, Макіївці та інш.

Залежно від значення $АПП_{\text{пит}}$ - І нові ділянки поділяються на чотири типи. І - з величиною $АПП_{\text{пит}}-I$ 1,0-0,9; II - 0,8-0,6; III - 0,5-0,3; IV - менше 0,3 бал/га.

Тип ділянки свідчить про її значення в архітектурно-планувальній системі міста, визначає рівень /якість/ її планування і забудови відповідно до величини міста, особливості її структури, архітектурно-просторової композиції і обумовляє "опорні показники": щільність населення, типи житлових і громадських будинків, засоби забудови, озеленення і благоустрою.

Аналіз практики планувальної організації нових житлових і сільських районів, результатів існуючих досліджень, а також проведені автором розробки дали можливість запропонувати структурно-диференційований підхід до моделювання планувальної структури житлових районів. Цей методичний підхід ґрунтується на таких положеннях:

архітектурно-планувальна структура сільської території - ієрархія різних структурних одиниць - $СОСТ_{1-3}$. Мікрорайон, житловий район, житловий масив розглядаються як певна "форма" їх організації на сучасному етапі розвитку міст;

планувальна організація структурних одиниць обумовлена "зовнішніми" і "внутрішніми" вимогами.

До розробленого методичного підходу входять:

основні принципи формування $COCT_{1-3}$;

архітектурно-планувальна типологія магістральних вулиць, параметри території $COCT_1$;

методи моделювання планувальної структури основних структурних одиниць сільбищної території, в тому числі в складних геологічних умовах.

Запропонований принцип каркасно-середовищної побудови елементів планувальної структури сільбищного і житлового районів передбачає:

- формування основного архітектурно-планувального каркаса на базі мережі магістральних вулиць - архітектурно-планувальних осей і вузлів різного значення;

- визначення величини первинних планувальних елементів міжмагістральних територій /МТ/ залежно від містобудівних умов.

Проведене дослідження підтверджує, що значення магістральних вулиць різних транспортних категорій у формуванні композиції структурних одиниць нерівнозначне. Б зв'язку з цим розроблена архітектурно-планувальна типологія магістральних вулиць /спільно з Т.С.Нечаєвою/, в основу якої покладено такі критерії: значення магістральних вулиць в архітектурно-планувальній структурі міста; види громадського транспорту, розміщення його станцій і зупинок; типи установ культурно-побутового обслуговування; характер забудови, її архітектурне значення.

Розроблена типологія покладена в основу формування архітектурно-планувальної структури житлових районів. Архітектурно-пла-

нувальні осі вищих рангів обумовлюють розміщення центрів обслуговування, домінуючі зони житлової забудови.

Архітектурно-планувальна технологія обумовила розробку методу визначення архітектурно-планувального потенціалу АПП-П, який враховує усі ранги АПО.

Величину АПП-П пропонується визначати:

$$P_p = p_s K \sum_{q=1}^{\ell} P_q \sum_{i=1}^n m_i z_i k_i L_i;$$

- де P_p - архітектурно-планувальний потенціал /АПП-П/ в балах;
 p_s - коефіцієнти, які враховують відповідно природні умови і характер забудови прилеглих територій;
 K - коефіцієнт, який характеризує кваліметричну зону міста;
 ℓ - кількість типів архітектурно-планувальних осей /АПО/,
 $q = 1, 2 \dots \ell$;
 P_q - питомий потенціал АПО кожного типу в балах;
 n - кількість ділянок АПО кожного типу, $i = 1, 2 \dots n$;
 m_i - коефіцієнт, який враховує архітектурно-планувальний тип магістральних вулиць;
 z_i - коефіцієнт, який враховує положення магістральних вулиць у житловому районі;
 k_i - коефіцієнт криволінійності магістральних вулиць;
 L_i - довжина i -тої ділянки /ГО/.

Диференціація ММТ за їх архітектурно-планувальним значенням перебігає згідно з величиною АПП-П. Наведені показники свідчать про необхідність по-різному підходити до архітектурно-планувального вирішення ММТ /щільність населення, характер забудови тощо/.

В дисертації розроблено метод визначення максимальної припустимої площі ММТ - планувальних одиниць сільською територією -

залежно від умов пішохідної доступності пунктів зупинки міського транспорту, щільності мережі магістралей і транспорту, організації культурно-побутового обслуговування, забезпечення комфортного вітрового і шумового режимів, формування композиції забудови, забезпечення певних техніко-економічних показників планувального вирішення. В результаті запропонована, номограма, на якій виділена зона оптимальних величин площі ММТ - від 50 до 105 га. Площа ММТ приймається відповідно до конкретних містобудівних умов.

При моделюванні функціонально-планувальної структури СОСТ₂₋₃ виділяються основні елементи: функціональні зони, вулично-транспортна мережа, архітектурно-планувальні зони, мережа установ культурно-побутового обслуговування, які поділяються в свою чергу на елементи другого порядку.

Аналіз взаємозв'язків основних структурних елементів житлового і сільбищного районів свідчить про те, що між одними існують функціонально-планувальні й архітектурно-просторові зв'язки / житлова зона - громадський і торговий центри - масиви зелені/, між іншими тільки функціонально-планувальні або архітектурно-просторові. Крім того, між елементами структури існує "взаємотягіння" /центри житлових районів - загальноміські, районні магістральні вулиці тощо/, або "взаємовідтворювання" /гаражі - зупинки міського транспорту тощо/.

Проведене дослідження свідчить про те, що розміщення існуючої/загальної/ моделі житлового району в різних містобудівних умовах /в різних зонах міста/ приводить до необхідності зміни взаєморозміщення основних структурних елементів і архітектурно-планувальних фокусів.

Для складних геологічних умов розроблено методи функціо-

нально-планувальної організації структурних одиниць, в основу яких покладені вимоги:

- забезпечення функціонально-планувальної зручності для населення;
- мінімізація капітальних витрат на конструктивне посилення будинків.

Результати дослідження свідчать про те, що на територіях з більшими деформаціями земної поверхні переважно розмішувати по економічним міркуванням нежилі будинки при забезпеченні необхідної їх стійкості тому, що величина витрат на додаткові конструктивні заходи житлових будинків, які припадають на I га території, у 4-8 раз більша, ніж для шкіл, дитячих установ, торговельно-громадського центру /з ділянками прилеглих територій/;

функціонально-планувальна організація житлових районів, розташованих на територіях, які осідають, ґрунтуються на таких додаткових положеннях:

максимально- можливе використання підземного простору для улаштування установ обслуговування, складських приміщень і гаражів;

економічна доцільність розміщення шкіл та їхніх ділянок на територіях з більшою товщею осідання;

ґрунтуючись на єдності і взаємозалежності функціонально-планувальної і архітектурно-просторової організації житлового району, обумовленості проектного рішення соціально-економічними, природно-кліматичними і інш. факторами, в дисертації розробле-

* Питання зонування територій, які розробляються, досліджені Л.І.Тузовою у дисертації "Архітектурно-планувальна організація житлових районів і мікрорайонів на подрабатываемых территориях /на примерах городов Дрибасса/".- 1968. Наук.період. В.Б.Мажуха.

ні принципи і методи проектування житлової забудови. Ці розробки визначають формування архітектурно-просторової композиції і проектування засобів забудови відповідно до містобудівних умов і включають методи:

- диференціації щільності населення у межах житлового району за ММТ /І рівень/, у межах ММТ /ІІ рівень/;

- побудови архітектурно-просторової композиції житлових районів;

- проектування засобів житлової забудови.

Диференціація щільності населення ІІІ, які входять до складу житлового або сельбидного району, забезпечує зниження сумарних витрат часу на прямування населення до станцій і зупинок швидкісного пасажирського транспорту /при середній нормативній щільності населення по житловому району/. Зменшення витрат часу в цьому випадку досягає 4,5-5,0 млн.год/рік /для мільйонного міста/.

Для диференціації щільності населення рекомендується ураховувати показник архітектурно-планувального потенціалу /АПП_{плт} ІІІ/. Пропонується математична модель розподілу щільності населення за ММТ, яка дає можливість визначити забудову планувальних одиниць житлового району відповідно до їх архітектурно-планувального значення.

Беручи до уваги доцільність наближення забудови до зупинок міського транспорту, досліджено можливості диференціації щільності нетто в концентричних зонах шириною 100 м, у межах зони пішохідної доступності пункту зупинок з радіусом 500 м. Розглянуто варіанти різної диференціації щільності населення /нетто/ і витрати часу на прямування до зупинок міського транспорту.

Порівняння цих варіантів свідчить про те, що диференціація щіль-

ності населення по зонах дає можливість зменшити витрати часу на 0,8-0,9 тис. год за рік на 1000 мешканців житлового району.

Взаємозв'язок архітектурно-планувальних типів фокусів і магістральних вулиць обумовлює певні показники питомої щільності населення /нетто/ примагістральних зон відповідно до типів магістральних вулиць - 180-800 і більше чол/га при забезпеченні нормативної щільності /брутто/ в межах ММТ.

Для складних геологічних умов запропоновано показники щільності населення визначати відповідно до величини АПП_{пит}-II, зменшити їх до 180-150 чол/га на територіях II, I груп і збільшити до 400-450 чол/га на територіях, які не розробляються.

При розробці методу побудови архітектурно-просторової композиції житлових районів прийняті наступні положення:

- характер вирішення житлового району обумовлюється архітектурно-просторовою структурою вищого рангу - міста або міського району;
- диференціація щільності населення проводиться по зонах /ММТ/ району, який проектується;
- ієрархічність елементів композиції приймається відповідно до розміщення архітектурно-планувальних фокусів - вузлів /місць концентрації денного населення/ з урахуванням характеру природних умов;
- вертикальна композиція району, який проектується, пластичність і колорит забудови обумовлюється особливостями архітектурно-планувального значення АПО.

Диференціація щільності населення за ММТ, виявлення головних композиційних елементів житлового району та їх ранжування обумовлює різноманітність забудови. У роботі проведено дослідження зміни існуючої /загальної/ моделі висотної забудови жит-

лового масиву при різному положенні головних архітектурно-планувальних осей, центрів житлового масиву і житлових районів.

Формування виразної архітектурно-просторової композиції неможливе тільки шляхом застосування різних типів житлових будинків. Її формування обумовлюється цілим рядом факторів. Їх аналіз дав можливість запропонувати показник комплексної оцінки новизни архітектурно-просторового вирішення, величина якого дорівнює сумі десяти показників, які складають 4 групи: планувальна композиція, силует, пластичність і колорит вирішення житлової забудови. Застосування цього показника дає можливість оцінити проектні вирішення з точки зору новизни його архітектурно-просторової композиції.

По цьому методу підраховані показники новизни архітектурно-просторового вирішення житлового масиву Микільська Борщагівка і житлового району Виноградар у Києві. Величина цих показників відповідно дорівнює 0,55 і 0,75 /відносно житлових районів збудованих раніше/.

Цей показник може бути застосовано при проектуванні на ЕОМ, при порівнянні конкуруючих проектів, варіантів рішень, що буде сприяти вибору більш виразніших архітектурно-просторових вирішень.

Розроблений метод проектування житлової забудови включає:

- визначення "розрахункових" засобів забудови;
- формування забудови архітектурно-планувальних осей /житлового району, житлового масиву/;
- формування забудови МБТ.

Цей метод обумовлює як аналітичний /розрахунковий/, так і творчий /композиційний/ підхід.

Визначення "розрахункових" засобів забудови елементів

архітектурно-планувального каркаса ґрунтується на вирішенні конфліктних ситуацій, що виникають між різними вимогами:

наближення забудови до зупинок міського транспорту і необхідність розміщення в архітектурно-планувальних фокусах центрів культурно-побутового обслуговування;

наближення житлової забудови до зупинок міського транспорту і необхідність її захисту від шуму і вихлопних газів.

На ділянках магістральних вулиць можуть мати місце сполучення різних умов, які визначаються розміщенням району в плані міста, інтенсивністю руху міського транспорту, орієнтацією магістральних вулиць тощо. У цьому зв'язку ураховано групи ситуацій, кожна з яких характеризується певними умовами обмеженого і необмеженого застосування засобів забудови при забезпеченні вимог інсоляції, шумозахисту, зниження концентрації вихлопних газів транспорту. Відповідно до цих груп, поверховості забудови, яка приймається, і величини зональної щільності населення вибираються "розрахункові" засоби забудови*.

Ув'язання "розрахункових" засобів забудови окремих елементів архітектурно-планувального каркаса передбачається поміж собою з урахуванням значення району в структурі міста, а також із засобами забудови ММТ.

Проведене дослідження свідчить про те, що ефективність проектних розробок житлових районів обумовлена системою проектування, її стадійністю, мірою проробки архітектурно-планувальних вирішень на кожній з них. В зв'язку з цим розроблено методичні пропозиції і методи удосконалення процесу проектування

* Питання засобів житлової забудови у примігстральній зоні мікрорайонів досліджені Т.С.Нечасовою у дисертації "Принципи формування жидой застройки примігстральних територій" - 1981, н.д.к. канд. В.Ф.Макухін.

житлових районів, які урахують особливості проектування на стадіях ІДП /проект детального планування/ і ІЗ /проект забудови/, ефективність проведення архітектурно-планувальних досліджень для конкретних стадій проектування.

Система проектування, яка склалась, має цілий ряд недоліків, в тому числі малу "стійкість" /бистре старіння/ проектних рішень на стадії ПДП при її реалізації - розробці проектів забудови. При цьому архітектурно-планувальні ідеї ПДП часто губляться на подальшій стадії. При розробці ПДП не завжди вирішується комплекс потрібних завдань, не завжди забезпечується необхідна міра проробки проектного рішення. Основною причиною цього є система проектування, яка успішно працює тільки у багатодосвідних проектувальників. Перехід до нової системи - (розчленування завдання проектування, поетапне вирішення кожного підзавдання, забезпечення певної їх послідовності, оцінки тощо/ гарантує необхідну міру проробки рішення, взаємозв'язок цілого та його елементів, відповідність рішень подальших стадій.

У результаті проведеного аналізу ІДП за ступенем ефективності їх реалізації всі елементи планування на цій стадії поділені на дві групи: стабільні, які не дуже змінюються при уточненні рішень на подальшій стадії; змінні, які часто замінюються іншими рішеннями. До першої групи належать: функціональне зонування території району, вулична мережа та ін. До другої - забудова, типи будинків, щільність населення, засоби забудови тощо. У роботі проведено аналіз причин "старіння" проектних рішень - зміну певних елементів на подальшій стадії.

Реалізація проектних рішень ІДП свідчить про те, що метод проектування, при якому значний обсяг найбільш цінної творчої

роботи не використовується на подальшій стадії, не є ефективним. Система проектування повинна передбачати розвиток, уточнення і деталізацію рішень на подальшій стадії. Аналіз міри проробки архітектурно-планувальних рішень свідчить про необхідність змін у системі проектування житлових районів.

Наукові дослідження планування і забудови конкретних містобудівних об'єктів поділені на три типи, результати яких розраховані на використання відповідно на стадіях проектування генплану, ПДП і ПЗ.

Наукові дослідження конкретних об'єктів /передпроектні дослідження/ передбачається завершувати не тільки архітектурно-планувальними пропозиціями, як це має місце в містобудівній практиці, а й розробкою відповідних моделей. В роботі запропоновано метод побудови функціонально-планувальних і архітектурно-просторових моделей структурних одиниць сельбищної території, який базується на урахуванні конкретних соціально-економічних, природно-кліматичних і містобудівних умов.

В дисертації розроблено і запропоновано методи: визначення величини території ПДП, циклічного проектування житлових районів порівняння варіантів архітектурно-планувальних рішень.

Різна площа території, на яку розробляється ПДП, різний фактичний термін його реалізації обумовив необхідність розробки методу визначення величини території ПДП. При цьому основними критеріями є: структурна цілісність, термін реалізації, річні обсяги житлового будівництва в місті і на території, що забудовується. В результаті запропоновані формули для визначення /добору/ площі території ПДП за конкретними параметрами.

Запропоновано метод циклічного проектування житлових районів, який передбачає розчленування об'єкта проектування на ос-

новні елементи вирішення завдань з поетапною циклічною послідовністю. Основою цього методу є послідовне нарощування вирішень шляхом переходу від одного елемента до іншого з оцінкою проміжної якості і при необхідності повернення до попереднього елемента. У роботі запропоновано перелік основних елементів функціонально-планувальної і архітектурно-просторової підсистем, які треба приймати при циклічному проектуванні.

Метод порівняння варіантів архітектурно-планувальних рішень базується на застосуванні трьох груп критеріїв бальної оцінки: функціонально-планувальних, архітектурно-просторових і техніко-економічних. Оцінка за цими критеріями дає можливість найбільш точно установлювати якість розробленого варіанта, визначити його позитивні якості й недоліки.

Веручи до уваги обсяг проектних розробок на стадіях ПДП і ПЗ /перелік завдань, що вирішуються/ і відповідність складу графічних матеріалів сучасним вимогам, пропонується доповнення і уточнення графічного складу проекту як метод забезпечення необхідної проробки архітектурно-планувальних рішень. Пропонується розробка схем: містобудівних умов відповідно до наведених рекомендацій, геологічних умов при забудові територій, які розробляються, та ін. Крім того, на стадії ПЗ передбачається проводити ув'язку планування і забудови реалізованих структурних одиниць і тих, що проектуються.

Певний перелік графічних матеріалів та обсяг проектних розробок забезпечує своєрідний контроль за взаємозв'язком вирішення ПДП і ПЗ з тим, щоб архітектурно-планувальні ідеї, закладені для усього району, не були загублені при проектуванні його елементів - житлових кварталів.

5. ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1. Проведене дослідження дало можливість розробити методологічні основи проектування нових житлових районів крупних і крупніших міст, які слід розглядати як подальший розвиток методології проектування. В основу проведених розробок покладені концепції організації міста, як єдиного архітектурно-планувального організму, принципи ефективної архітектурно-планувальної організації нових житлових районів.

Розроблені методологічні основи включають:

- принципи і методи визначення містобудівних умов, архітектурно-планувального потенціалу житлових районів;
- системно-диференційований підхід до моделювання планувальної структури житлових районів;
- принципи і методи проектування житлової забудови;
- методичні пропозиції і методи удосконалення процесу проектування житлових районів /додат. 5/.

2. Визначення містобудівних умов житлових районів, які проектується, базується на розгляді міста як системи, усі елементи якого, в тому числі й структурні одиниці сельбищної території перебувають у певних взаємозв'язках і мають певні якості відповідно до потреби формування й розвитку міста як цілісного гармонічного організму.

Розгляд двох підсистем міста - функціонально-планувальної і архітектурно-просторової, а також поділ цих підсистем на окремі елементи дав можливість виявити міру їх впливу на відповідні елементи житлових районів.

3. Методи визначення архітектурно-планувального потенціалу районів, які проектується, розроблені на основі запропонованого

методу оцінки містобудівних умов, в основу якого покладені такі критерії:

- розміщення району в плані міста /кваліметричній зоні/ і відносно архітектурно-планувальних осей різних рангів;
- характер природних умов ділянок житлового будівництва, а також природних умов і забудови прилеглих територій;

Запропоновані методи визначення архітектурно-планувального потенціалу /АПП-І, АПП-ІІ, АПП-ІІІ/ характеризують значення житлових районів, виходячи із загальноміських, районних і місцевих умов.

Виділення чотирьох типів житлових районів залежно від величини АПП обумовило принципи і параметри організації кожного з них /дільність населення, поверховість, засоби забудови тощо/.

4. Розроблений системно-диференційований підхід до моделювання планувальної структури елементів сельбищної території /структурних одиниць/ містить:

- принципи побудови і фокусування структурних одиниць сельбищної території;
- методи моделювання функціонально-планувальної організації структурних одиниць, які ґрунтуються на урахуванні "зовнішніх" і "внутрішніх" вимог;
- методи моделювання структурних одиниць в складних геологічних умовах, які ґрунтуються на принципах мінімізації витрат на конструктивне підсилювання будинків і містобудівну доцільність, яка урахує щільність населення, засоби забудови залежно від характеру геологічних умов.

5. Розроблені методи архітектурно-просторового проектування базуються на головному принципі - диференціації рішень залежно від містобудівних умов.

Пропонуються методи:

- диференціації щільності населення на трьох рівнях основних структурних одиниць сельбицної території як основи, що враховує комплекс містобудівних умов, у тому числі характер території, які розробляються чи осідають;

- побудови композиції, яка враховує залежність житлового району від архітектурно-просторового рішення вищого рангу, диференціацію поверховості по зонах /ММТ/, ієрархічність елементів композиції, реалістичність композиції залежно від розміщення точок її огляду;

- визначення "розрахункових" засобів забудови елементів архітектурно-планувального каркаса композиційних вузлів і ММТ з подальшою їх композиційною уа'язкою.

6. Розробки удосконалення процесу проектування, які забезпечують стійкість проектних рішень містять принципи і методи: визначення площі території, на яку розробляється ПДП; циклічного проектування житлових районів; порівняння варіантів архітектурно-планувальних рішень.

7. Результати дослідження, їх апробація при розробці ПДП і проектів забудови створюють необхідну теоретичну і практичну основу диференційованого проектування житлових районів крупних і крупніших міст.

Застосування розроблених методів і методичних пропозицій при проектуванні житлових районів дає можливість проектувальникам приймати обґрунтовані ефективні архітектурно-планувальні рішення, які забезпечують необхідні функціональні зручності населенню, зменшення витрат часу на пішохідні підходи до зупинок транспорту, формування архітектурно-просторової композиції нових районів відповідно до архітектурно-просторової організації міста, підвищення архітектурно-просторових якостей забудови.

З М І С Т

ВСТУП

Розділ I. АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НОВОГО ЖИТЛОВОГО
БУДІВНИЦТВА І СПРЯМОВАНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Практика і тенденції розвитку нового житлового будівництва

1.2. Стан розробки містобудівної теорії проблеми, яка досліджується

1.3. Методологічні передумови дослідження

Висновки

Розділ 2. МІСТОБУДІВНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЖИТЛОВИХ РАЙОНІВ

2.1. Житлові райони як елементи архітектурно-планувальної структури міста

2.2. Обумовленість якості планування і забудови житлових районів

2.3. Архітектурно-планувальний потенціал житлових районів

Висновки

Розділ 3. ПЛАНУВАЛЬНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ОСНОВНИХ СТРУКТУРНИХ
ОДИНИЦЬ СЕЛЬБИЩНОЇ ТЕРИТОРІЇ

3.1. Основні передумови моделювання

3.2. Формування структурних одиниць сельбищної території

3.3. Особливості моделювання в складних геологічних умовах

Висновки

Розділ 4. ПРИНЦИПИ І МЕТОДИ ПРОЕКТУВАННЯ ЖИТЛОВОЇ ЗАБУДОВИ

4.1. Диференціація щільності населення основних структурних одиниць сельбищної території

4.2. Архітектурно-просторова композиція житлових районів

4.3. Проектування засобів житлової забудови

Висновки

Розділ 5. ПІДВИДЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ПРОЕКТУВАННЯ ЖИТЛОВИХ РАЙОНІВ

5.1. Стадійність проектування і передпроектні дослідження

5.2. Методи і послідовність вирішення архітектурно-планувальних завдань

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

ІЛЮСТРАЦІЇ

Додатки

П Е Р Е Л І К

КОНФЕРЕНЦІЙ, НАРАД І СЕМІНАРІВ, НА ЯКИХ ДОКЛАДАЛИСЬ
РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ З ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Кустовий семінар-нарада робітників архітектури і проєктних організацій. Кременчук, 1971. Методи і засоби архітектурно-планувальної організації житлових районів.

2. Міжобласний семінар із поліпшення планування і забудови міст. Хмельницький, 1971. Засоби забудови житлових районів і мікрорайонів.

3. Нарада-семінар "Поліпшення якості будівництва в Сумській області". С.ми, 1974. Стан і перспективи поліпшення планування і забудови міста і житлових районів.

4. Кустовий семінар-нарада по удосконаленню забудови міст. Ворошиловград, 1974. Аналіз планування забудови житлових районів і мікрорайонів міст Ворошиловградської області і шляхи їх удосконалення.

5. Республіканський семінар-нарада "Підвищення якості планування і забудови міст і сільських населених пунктів". Чернівці, 1975. Нові напрямки в плануванні і забудові житлових новотворень.

6. Всесоюзний семінар "Науково-технічний прогрес в містобудуванні". Київ, 1976. Завдання удосконалення планування і забудови житлових районів на сучасному етапі.

7. Міжобласний семінар з поліпшення планування і забудови міст і поселень міського типу. Львів, 1977. Про поліпшення планування і забудови житлових районів і мікрорайонів.

8. Республіканська нарада по удосконаленню методів розробки

генеральних планів міст і проектів детального планування. Одеса, 1978. Підвищення ефективності проектів детального планування районів житлового будівництва.

9. Науково-практична конференція з проблем подальшого поліпшення забудови. Біла Церква, 1979. Нові композиційні засоби формування житлових утворень.

10. Науково-технічна конференція: "Перспективи будівництва будинків і споруд на намівних територіях". Київ, 1979. Особливості планування і забудови житлових районів на намівних територіях.

11. Науково-технічна конференція: "Перспективи і економіка будівництва на намівних територіях". Херсон, 1980. Формування забудови житлових районів на намівних територіях.

12. Науково-технічна конференція: "Засоби підвищення ефективності і якості містобудівних рішень". Київ, 1981. Містобудівні основи планування і забудови житлових районів і мікрорайонів.

13. Науково-технічна конференція "Проблеми захисту і будівництва житла і споруд на грунтах, які осідають". Запоріжжя, 1987. Комплексне використання підземного простору під житловими будинками - один із методів будівництва на територіях, які осідають.

14. Конференція "Удосконалення містобудівного проектування на основі впровадження нових прогресивних рішень". Київ, 1988. Структурно-диференційоване проектування районів нового житлового будівництва.

П Е Р Е Л І К
ОСНОВНИХ ПУБЛІКАЦІЙ З ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Принципы определения максимально допустимых размеров междомагистральных территорий // Планировка и застройка городов.- К.: Будівельник, 1970.- С. 45-52.
2. Пути развития группового города // Строит. и архит.- 1971.- № 2.- С. 9-11.
3. Особенности планировки жилых территорий на сложном рельефе // Методические рекомендации по планировке, застройке, озеленению и благоустройству жилых районов в различных природно-климатических условиях УССР / КиевНИИГрадостроительства.- 1971.- С. 93-106.
4. Возможности планировочного развития крупнейшего города // Проблемы советского градостроительства.- К.: Будівельник, 1971.- С. 35-41.
5. Планировочная схема жилых районов на крутых уклонах // Планировка и застройка городов.- К.: Будівельник, 1971.- С.22-26.
6. О некоторых параметрах междомагистральных территорий // Планировка и застройка жилых районов и микрорайонов.- К.+ Будівельник,- 1972.- С. 6-10.
7. Первая очередь строительства - этап развития крупных городов // Реконструкция и развитие крупных городов УССР.- К.: Будівельник.- 1972.- С.62-73.
8. Пути улучшения планировки и застройки городов Донбасса // Градостроительство.- К.: Будівельник, 1972.- С.79-82. /Спів автор/.
9. Некоторые принципы организации селитебной территории го-

родов в условиях сложного рельефа // Планировка и застройка жилых образований на сложном рельефе, - КиевНИИПградостроительства, 1972. - С. 34-51.

10. Архитектурно-планировочные и технико-экономические требования к размещению основных видов городского строительства // Обоснование объемов и размещение основных видов городского строительства в крупных городах. - КиевНИИПградостроительства, 1972. - С. 33-57. /Співавтор/.

11. О повышении качества проектов планировки и застройки жилых районов и микрорайонов // Планировка и застройка городов. - К.: Будівельник, 1973. - С. 26-34.

12. Многообразие условий - многообразие архитектурно-планировочных решений // Строит. и архит. - 1973. - № II. - С. 4-9.

13. Качество планировки - на новую ступень. Архитектура и время". - "Строительная газета", 3 января 1973 г.

14. Планувальна композиція сучасного міста - К.: Будівельник, 1974. - 64 с.

15. Задачи реконструкции жилых районов и улучшение городской среды // Градостроительство. - Киев: Будівельник, 1975. - С. 85-91. /Співавтор/.

16. Планировочные решения новых жилых районов. - К.: Будівельник, 1976. - 68 с.

17. Формирование жилой среды новых городов Украины // Градостроительство. - К.: Будівельник, 1976. С. 84-93.

18. Вопросы методологии проектирования районов жилищного строительства // Градостроительство. - К.: Будівельник, 1977. - С. 32-37.

19. Архитектурно-планировочная дифференциация магистральных улиц районов массового жилищного строительства // Градостроитель-

ство.- К.: Будівельник, 1978.- С. 25-33. /Спільно з Т.С.Нечавою/.

20. Проекты детальной планировки: состав, реализация, эффективность // Строит. и архит.- 1978.- № 1.- С.7-13. /Співавтор/.

21. Структурные и планировочные элементы селитебной территории левобережной части Днепродзержинска // Преобразование и развитие планировочной структуры городов.- КиевНИИГрадостроительства, 1978.- С. 21-39.

22. Дифференциация градостроительных условий селитебных элементов крупнейших городов // Функционально-планировочный анализ городов и систем расселения.- КиевНИИГрадостроительства, 1979.- С. 72-80.

23. Методические рекомендации по обоснованию проектов размещения первой очереди строительства в городах. Архитектурно-планировочные решения.- КиевНИИГрадостроительства, 1979.- С. 42-46. /Співавтор/.

24. Критерии и оценка качества архитектурно-планировочных решений районов жилищного строительства // Градостроительство.- К.: Будівельник.- 1979.- С. 34-37.

25. Планування та забудова житлових новоутворень.- К.: Будівельник, 1979.- 112 с. /Спільно з Т.С.Нечавою/.

26. Показательные микрорайоны в городах Украины // Строит. и архит.- 1981.- № 5.- С.4-8 /Співавтор/.

27. Методы планировки и застройки районов жилищного строительства в условиях горных выработок. // Градостроительство. Теория и практика градостроительства.- К.: Будівельник, 1981.- С.54-59. /Спільно з Л.І.Тузовой/.

28. Методические рекомендации по улучшению планировки и за-

стройки жилых районов и микрорайонов в городах Украинской ССР / КиевНИИГрадостроительства.- 1982.- 74 с. /Співавтор/.

29. Градостроительный подход к формированию новой жилой застройки // Градостроительство. Теория и практика градостроительства.- К.: Будівельник, 1983.- С.40-44.

30. Особенности формирования жилой застройки. Оценка архитектурно-планировочных решений // Развитие и застройка городов УССР.- К.: Будівельник, 1984.- С.50-61, 122-129.

31. Архитектурно-планировочная структура городов как основа формирования новой жилой застройки // Комплексное развитие архитектурно-художественной и пространственной среды городов.- К.: КиевЗНИИЭП, 1984.- С.3-12.

32. Вопросы совершенствования цветового решения новой жилой застройки // Градостроительство.- К.: Будівельник, 1986.- С.43-46. /Спільно з Н.Г.Мазур/.

33. Архитектурно-планировочная организация новых районов жилищного строительства на подрабатываемых территориях: обзор.- М.: ЦНТИ - 1985.- С.50. /Спільно з Л.І.Тузовою/.

34. Вопросы повышения эффективности новой жилой застройки на просадочных грунтах // Социально-экономические проблемы градостроительства.- Киев: КиевЗНИИЭП.- 1987.- С.70-82. /Співавтор/.

35. Жилая застройка в условиях подрабатываемых территорий // Жил.строит.- 1988.- № 2.- С.17-20. /Спільно з Л.І.Тузовою/.

36. Пути к своеобразию районов нового жилищного строительства // Формирование архитектурно-пространственного своеобразия районов жилищного строительства.- К.: КиевЗНИИЭП.- 1989.- С.5-13.

П Е Р Е Л І К

ОБ'ЄКТІВ УПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ
З ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЇІ. Планові і проектні матеріали

- Комплексний план економічного і соціального розвитку Києва 1976-1990 гг. Раздел: "Градостроительные условия развития и архитектурный облик города". /Авторська участь/.
- Проект детальной планировки района Шпортовка в Полтаве.- КиевНИИГрадостроительства, 1978. /Керівник науков.обгрунтування/.
- Проект детальной планировки Заканального жилого района в Днепродзержинске.- КиевНИИГрадостроительства, 1979. /Керівник науков. обгрунтування, автор проекту/.
- Проект детальной планировки Центрального жилого района в южном планировочном районе Донецка.- Донецкпроект, 1979. /Консультативна участь/.
- Градостроительное обоснование адресной проектно-производственной системы для типовых жилых домов серии 134 на примере застройки района Троещина в Киеве.- Гипрогражданпромстрой, 1981. /Авторська участь в науков.обгрунтуванні/.
- Технический проект микрорайона 10 в Днепродзержинске - КиевНИИГрадостроительства, 1975. /Керівник науков.обгрунтування/.
- Технический проект микрорайонов 2-3 в Днепродзержинске.- КиевНИИГрадостроительства, 1977. /Керівник науков.обгрунтування/.
- Технический проект микрорайона I в Ворошиловграде - КиевНИИГрадостроительства, 1976. /Керівник науков.обгрунтування/.

- Технический проект микрорайона II в Левобережной части Днепродзержинска.- КиевНИИПградостроительства, 1976. /Керівник науков.обгрунтування/.

- Проект планировки и застройки центра Херсона.- КиевНИИПградостроительства, 1980. /Авторська участь в науков.обгрунтуванні/.

- Проектное решение микрорайона Трубник в Макеевке.- КиевНИИПградостроительства, 1981. /Керівник науков.обгрунтування/.

- Проектное решение микрорайона по ул.Куйбышева в г.Запорожье - КиевНИИПградостроительства, 1987. /Керівник наук.обгрунтування/.

- ТЭР планировки и застройки микрорайона "Южный" в г.Ровно.- КиевНИИПградостроительства, 1989. /Керівник, автор проекту/.

- ЦДП жилого района Бармаки в г.Ровно.- КиевНИИПградостроительства. 1990. /Керівник, автор проекту/.

2. Методичні матеріали, нормативи

- Архитектурно-планировочная организация прибрежных территорий. Краткие методические рекомендации.- КиевНИИПградостроительства, 1959. /Співавтор/.

- Методические рекомендации по планировке, застройке, озеленению и благоустройству жилых районов в различных природно-климатических условиях УССР.- КиевНИИПградостроительства, 1971. /Співавтор/.

- Планировка и застройка жилых районов. Альбом примерных решений.- КиевНИИПградостроительства, 1974. /наук.керівник/.

- Методические рекомендации по обоснованию проектов размещения первой очереди строительства в городах.- КиевНИИПградостроительства, 1979. /Співавтор/.

- Методы планировки и застройки населенных мест в увязке с планами горных работ и перспективными планами строительства.- КиевНИИПградостроительства, 1980. /Наук.керівник/.
- Методические рекомендации по проектированию жилых районов и микрорайонов.- К.; Главное управление Киевпроект, 1980. /Спів-автор/.
- Руководство по проектированию зданий и сооружений на подрабатываемых территориях.- К.: НИИСК, 1983. /Співавтор/.
- Рекомендации по планировке и застройке жилых районов и микрорайонов. Раздел: "Планировка и застройка подрабатываемых территорий".- ЦНИИП градостроительства, 1981. /Співавтор/.
- Предложения по улучшению планировки и застройки показательных микрорайонов в городах УССР.- КиевНИИПградостроительства, 1982. /Наук.керівник/.
- Методические рекомендации по улучшению планировки и застройки жилых районов и микрорайонов в городах Украинской ССР.- КиевНИИПградостроительства, 1982. /Наук.керівник/.
- Методические указания по составлению проектов размещения строительства в городах на очередную пятилетку.- КиевНИИПградостроительства, 1984. /Співавтор/.
- СНИП П-60-75. Планировка и застройка городов, поселков и сельских населенных пунктов.- М.: Стройиздат, 1975. /Авторська участь/.
- СНИП П-8-78. Здания и сооружения на подрабатываемых территориях.- М.: Стройиздат, 1979. Раздел 3. Планировка и застройка подрабатываемых территорий. /Авторська участь/.
- СНИП 2.07.01-89. Градостроительство. Планировка и застройка городских и сельских поселений / Госстрой СССР.- М.: ЦИТП

Госстрой СССР, 1989, /Співавтор/.

- ДН-360-92. Державні будівельні норми України. Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень.- К.: Мінінвестбуд. 1992. /Наук.керівник/.

3. Науково-дослідні роботи

- Предложения по улучшению планировки и застройки новых городов и жилых районов на новых территориях /на базе обобщения опыта городов УССР/. - КиевНИИГрадостроительства, 1974. /Наук.керівник/.

- Обобщение архитектурно-строительного опыта застройки и благоустройства городов Украинской ССР.- КиевНИИГрадостроительства, 1975. /Наук.керівник/.

- Предложения по совершенствованию разработки проектов планировки и застройки городов на 1976-1980 гг. и на перспективный период.- КиевНИИГрадостроительства, 1976. № госрегистрации 75021877. Раздел: "Планировка и застройка жилых районов". /Співавтор/.

- Предложения по формированию и совершенствованию планировки и застройки левобережной части г.Днепродзержинска с учетом социально-экономических и эстетических задач и использования прогрессивных архитектурных и инженерно-технических решений.- КиевНИИГрадостроительства, 1978, № госрегистрации Б678272. /Наук.керівник/.

- Иллюстрированная программа-задание на разработку проекта образцово-показательного района Днепродзержинска /Научно-методическое обоснование/. - КиевНИИГрадостроительства, 1978. /Наук.керівник/.

- Доклад о развитии градостроительства в СССР. Раздел по УССР. - КиевНИИПГрадостроительства, 1976-1978. /Науков.керівник/

- Анализ и обобщение опыта планировки и застройки показательных микрорайонов в городах УССР. - КиевНИИПГрадостроительства, 1980, № госрегистрации 79045767. /Науков.керівник/.

- На основе результатов исследований и обобщения опыта применения нормативов по отдельным районам страны разработать предложения по первой сводной редакции разделов главы СНиП П-60-75. Раздел по УССР. - КиевНИИПГрадостроительства, 1982, № госрегистрации 81059962. /Науков.керівник/.

- Провести исследования и разработать предложения по совершенствованию и разнообразию архитектурно-пространственных и художественных решений новой жилой застройки в городах УССР - КиевНИИПГрадостроительства, 1984, № госрегистрации 01833023926. /Науков.керівник/.

- Провести исследования и разработать предложения по повышению плотности жилого фонда в городах УССР с учетом применения прогрессивных приемов планировки и застройки и разнообразия архитектурно-пространственных решений - КиевНИИПГрадостроительства, 1987, № госрегистрации 01860056467. /Науков.керівник/.

- Провести научно-исследовательские работы и подготовить номенклатуру объектов строительства с целесообразным использованием заглубленных помещений при градостроительном освоении подземного пространства. - КиевНИИПГрадостроительства, - 1987, № госрегистрации 01860056468. /Науков.керівник/.

- Разработать принципы формирования и реконструкции по рациональному освоению территории жилой застройки со сложными инженерно-геологическими условиями. Часть 2. Градостроительные

особенности формирования районов жилищного строительства в сложных грунтовых условиях. - КиевНИИГрадостроительства. - 1989.

№ госрегистрации 01880022628 /Науков.керівник містобудівної частини/.

- Разработать предложения по совершенствованию проектирования и повышению качества проектных решений при застройке микрорайонов в городах УССР с определением и применением новых градостроительных принципов архитектурно-планировочной и объемно-пространственной организации застройки при формировании жилой среды градостроительными комплексами. - КиевНИИГрадостроительства. - 1989. № госрегистрации 01880022626. /Науков.керівник/.

- Научно-проектная концепция планировки и застройки района "Бармаки" в г.Ровно. - КиевНИИГрадостроительства. - 1990. № госрегистрации 01890035069. /Науков.керівник/.

- Разработать научную концепцию архитектурно-планировочной организации нового Северо-Восточного жилого района в г.Сумы. - КиевНИИГрад, 1990. № госрегистрации 01880022629. /Науков.керівник/.

- Предложения по градостроительному совершенствованию новой жилой застройки г.Киева. - КиевНИИГрадостроительства. - 1991. /Науков.керівник/.

4. Курс лекцій, програми

- Курс лекцій "Основи теорії містобудування". Кафедра теорії, історії архітектури і синтезу мистецтв Київського державного художнього інституту. - /1981-1993/.

- Програма курсу "Планування і благоустрій міст". Кафедра

міського будівництва Київського інженерно-будівельного інституту,
- Програма курсу "Основи районного планування і містобуду-
вання". Кафедра економічної географії Київського державного уні-
верситету ім.Т.Г.Шевченка.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ
ПРОЕКТУВАННЯ ЖИТЛОВИХ РАЙОНІВ КРУТНИХ І КРУТНІШИХ МІСТ

1. Базові передумови

МІСТОБУДІВНІ УМОВИ ПРОЄКТУВАННЯ "ЗОВНІШНІ" ВИМОГИ

Приклади:

- "Координачні характеристики"
- "Організаційні умови"

Методи:

- "Визначення / оцінки / історичних умов"
- "Визначення архітектурно-планувальних потенціалів"

"Знутрішні" вимоги архітектурно-планувальної організації КР, норми і правила

2. Методологічний блок

МОДЕЛЮВАННЯ ПЛАНУВАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ КР

Приклади:

- Каркасно-планувальна побудова КР
- Функціональна структура КР
- Арх.-планув. типологія магистральних вулиць

Методи:

- Визначення площі ММТ
- Моделювання планувальної структури КР

ПРОЄКТУВАННЯ ЖИТЛОВОЇ ЗАБУДОВИ

Приклади:

- Диференціація щільності населення
- Відповідності арх. план. композиції КР
- Відповідності засобів забудови МУ

Методи:

- Визначення розрах. щільності населення
- Формування каркасно-планув. композиції
- Проектування засобів забудови

3. Методичний блок

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ПРОЄКТУВАННЯ КР

Методичні пропозиції:

- Підвищення стійкості проектних рішень
- Проведення передпроектних послужень

Методи:

- Визначення площі ЦДП
- Циклічного проектування
- Порівняння варіантів архітектурно-планувальних рішень

4. Процедурний блок

АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНІ ЗАВДАННЯ І ПОСЛІДОВНІСТЬ ЇХ ВИРІШЕННЯ ПРИ ПРОЄКТУВАННІ КР

Функціональне зонування

Вулично-транспортна мережа

Архит.-планув. зонування

Мережа установ КР

Функціонально-планувальна організація

Архит.-просторове формування

Вертикальна композиція забудови

Забудова АПО

Забудова архит.-планув. фокусів

Ландшафтна організація

КР - житловий район,
МУ - містобудівні умови,
АПО - архітектурно-планувальні осі.

ANNOTATION

of the dissertation of V.F.Makuhin "The methodological principles of the projecting residential districts of the biggest cities".

The dissertation is devoted to research of the projecting new residential districts problem on the examples of the Ukrainian cities.

In the work are considered: the architectural and planning problems of the new dwelling construction; the townbuilding conditions of the formation of the residential districts; the planning modelling of the residential area's elements; the principles and methods of the housing development projecting etc.

The methodological principles of the new projecting residential districts are worked out as a result of the research. They include such principles and methods: the determination of the architectural and planning significance of the planning districts in the city system; the modelling structural elements of the residential area; the projecting housing development and the raising effectiveness methods of the residential districts projecting system as well.

The dissertation is written by Russian. It contains 303 text's pages and 50 ill.

463051

AB 28.530

AB 28.530